

Kamppailulajiliittojen yhteinen kurinpitovaliokunta

Aikido – Judo – Karate – Miekkaile ja 5-Ottelu – Nyrkkeily – Taekwondo

Päätös asiassa KKPV_2023-005-J

28.12.2023

Liitto: Suomen Judoliitto
Vastaaja: Vastaaja
Asia: Kurinpitomenettely epäasiallisen käytöksen johdosta

JOHDANTO

Suomen Judoliitto on tehnyt asiassa kurinpitoilmoituksen Vastaajasta, joka toimii judoseuran valmentajana. Ilmoitus on toimitettu kamppailulajiliittojen yhteisen kurinpitovaliokunnan käsiteltäväksi 16.05.2023 puheenjohtaja Esa Niemen toimesta. Niemi on esittänyt ilmoituksessaan, että Vastaaja on toiminut kamppailulajiliittojen yhteisten kurinpitomääräysten vastaisesti 2.1 §:n j-kohdassa määritetyllä tavalla.

Suomen Judoliiton puheenjohtaja on myös toimittanut liitteenä Vastaajaa koskevan kurinpitopäätöksen, jossa vastaajalle on asetettu varoitus.

ASIAN KÄSITTELYRATKAISU

16.05.2023 voimassa olleiden kamppailulajiliittojen yhteisten kurinpitomääräysten 5.1 §:n mukaan virallisen raportin kilpailu-, harjoitus- tai muusta tapahtumasta kamppailulajiliitolle voi tehdä kilpailun tuomari, tuomaritarkkailija, tuomarivalvoja, tarkkailija, valvoja tai liiton erikseen hyväksymä tai nimeämä henkilö.

Kurinpitoilmoituksen mukaan Suomen Judoliitto on saanut tiedokseen Vastaajan harjoittaman epäasiallisen käytöksen 13.05.2023 ja puheenjohtaja Esa Niemi on liiton nimissä toimittanut kurinpitoilmoituksen. Ilmoituksen on tehnyt 5 §:n 1 kohdan tarkoittama liiton erikseen hyväksymä tai nimeämä henkilö, eli lajiliiton puheenjohtaja. Asia on tullut vireille kurinpitomääräysten 5 §:n 1 kohdan mukaisesti.

Kurinpitomääräysten 5.5 §:n mukaan Kurinpitovaliokunnan esittelijä arvioi onko 5 §:n 1-3 kohdissa raportoidut tai tietoon tulleet tapaukset syytä viedä kurinpitovaliokunnan käsittelyyn. Tarvittaessa esittelijä voi viedä käsittelypäätöstä koskevan asian kurinpitovaliokunnan puheenjohtajiston arvioitavaksi ja ratkaistavaksi. Tapauksesta on tehty ehdotus käsiteltäväksi ottamisesta 11.09.2023. KKPV on päättänyt ottaa asian käsiteltäväksi.

ILMOITUKSEN PERUSTEET

Ilmoituksen perusteella vastaaja on toiminut epäasiallisesti 16-vuotiaasta Judoka A kohtaan. Pukuhuoneessa oli keskusteltu Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan ja Judoka A oli käyttänyt ”ryssä”-sanaa. Tämän jälkeen Vastaaja oli käyttäytynyt uhkaavasti ja sanonut Judoka A:lle, että ”hänen vaimonsa on venäläinen ja sinä et käytä ryssä-sanaa”. Judoka A oli kokenut tilanteen pelottavana. Judoka A on kertonut tilanteesta kotona äidilleen, joka on lähettänyt asiasta viestiä judoseuran valmentajalle sekä asiaa on käyty läpi kahden Judokoiden valmentajan kanssa sekä asiasta on kerrottu 13.05.2023 Judoliiton valmennuspäällikölle.

Pukukoppitilanteen jälkeen Vastaaja ei ole tervehtinyt, keskustellut tai kätellyt Judoka A:n kanssa. Judoka A:n otellessa ruotsalaista vastaan judokilpailussa, jossa Vastaaja oli toiminut valmentajana, ei Vastaaja ollut Judoka A:n tukena vaan keskustellut ainoastaan ruotsalaisen kanssa.

Judoka A on alun perin kotoisin Ukrainasta ja pukuhuone-tilanteen jälkeen Vastaaja on Judoka A:n mukaan ilmaissut nuorille urheilijoille mielipiteitään siitä, että Ukrainassa käyty sota ei ole Venäjän syytä.

Judoka A on myös kertonut erillisestä tilanteesta, jolloin Vastaaja on potkinut 12-vuotiaiden ukrainalaispakolaisten judopukuja, jotka olivat tatamin reunalla.

Judoka A on kokenut kokonaistilanteen erittäin ikävänä ja miettinyt voiko asialle tehdä mitään.

Ilmoitukseen on liitetty Vastaajaa kohtaan tehty kurinpitopäätös, jossa hän on arvostellut epäasiallisesti ja epäurheilijamaisesti siihen aikaan 17-vuotiaasta Judoka B:tä. Kurinpitovaliokunta on tämän johdosta antanut hänelle varoituksen.

VASTAAJAN KUULEMINEN

Kurinpitomääräysten 6.1 § 2 kohdan mukaan sen jälkeen, kun tapahtuneesta on saatu riittävä selvitys, kurinpitomenettelyn kohteena olevalla taholla on varattava tilaisuus antaa vastineensa asiassa.

Kurinpitovaliokunta on pyytänyt vastineen Vastaajalta 20.09.2023, joka on antanut vastauksensa viikon määräajassa. Vastineessa on pyydetty kommentoimaan erikseen 1) ryssittelyä ja 2) kurinpitoilmoituksessa ilmenneitä jälkitapahtumia.

Vastaaja kommentoi ryssä-sanan käyttöä seuraavanlaisesti: Vastaaja ja Judoka A olivat olleet samaan aikaan harjoitusten jälkeen vaihtamassa vaatteita, kun Vastaaja kuuli Judoka A:n keskustelevan joidenkin muiden kanssa sanoen ”kaikki ryssät pitäisi tappaa”. Vastaaja oli kysynyt Judoka A:lta ”anteeksi mitä, voisitko toistaa sen mitä äsken sanoit?”, ja Judoka A oli toistanut ”kaikki ryssät pitäisi tappaa!”. Vastaaja kysyi Judoka A:lta miksi, johon Judoka A oli vastannut ”ne hyökkäs syyttä Ukrainaan ja tappaa lapsia/naisia ja vanhuksia! Vastaaja oli tämän jälkeen sanonut: ”nyt varmaan kannattaa tarkistaa lähihistoria, ennen kuin julistaa syyllisiä tai syyttömiä”.

Vastaaja oli myös kysynyt Judoka A:lta ryssien tappamiseen liittyen, että minkälaisen viestin haluat välittää Venäläistaustaisille judokoilta, ja esimerkiksi minun vaimolleni, joka on Venäjän kansalainen, joka on syntynyt Ukrainassa, johon Judoka A ei enää ollut ottanut kantaa.

Tämän jälkeen Vastaaja oli poistunut pukukopista, jonne oli Judoka A:n jälkeen jäänyt myös venäläistaustainen Judoka C ja ukrainalaistaustainen Judoka D.

Vastaaja on kiistänyt syyllistyneensä kurinpitoilmoituksessa väitettyihin muihin kohtiin. Vastaaja on lisännyt, että judoharjoituksissa tervehditään tasapuolisesti ja samanaikaisesti kaikkien harjoituksiin osallistuvien kesken alku –ja loppukumarruksella.

Vastaaja on kertonut tämän lisäksi, että hänellä ei ole valmennussuhdetta Judoka A:n kanssa, koska he edustavat eri seuroja. Vastaaja on vastineessaan luetellut, että hänen ryhmässään harjoittelee eri kansalaistaustaisia nuoria mm. Ukrainasta ja Venäjältä ja kuinka heillä on nollatoleranssi vihapuheelle, poliittisille ja uskonnollisille ilmaisuille, sekä kaikenlaiselle syrjinnälle.

Myös Judoka A on antanut vastauksensa vastaajan vastineeseen 08.10.2023.

Judoka A on vastauksessaan selventänyt, että ei ole sanonut, että kaikki ryssät pitäisi tappaa vaan ”ryssät, jotka tappaa viattomia, pitäisi tappaa myös”. Judoka A on lisännyt, että käyttää ryssä-sanaa ainoastaan niistä, jotka kannattavat Venäjän sotaa ja hyökkäystä Ukrainaan. Judoka A on Suomessa venäläisystäviä, jotka eivät kannata sotaa.

Vastaajan ja Judoka A:n yhteenottoa Judoka A kuvailee seuraavanlaisesti: Vastaaja jäi tilanteen sattuessa pukuhuoneeseen kahdestaan Judoka A:n kanssa kun muut menivät suihkuun. Vastaaja oli parin metrin päässä Judoka A:sta ja olisi voinut halutessaan kysyä asiallisesti ”anteeksi, mitä tarkoittit?”, mutta hän nousi ylös ja tuli uhkaavasti noin 20cm päähän Judoka A:n naamasta ja liikkeet ja eleet näyttivät siltä, että hän käy käsiksi tai alkaa tappelemaan. Judoka A koki tilanteen erittäin uhkaavana ja ihmettelee miksei aikuinen valmentaja voi käyttäytyä asiallisesti ja ilman uhkaavaa käytöstä, vaikka onkin eri mieltä asiasta. Vastaajan viestissä mainitut Judoka C ja Judoka D olivat suihkussa eivätkä kuulleet keskustelua. Judoka A:n käsityksen mukaan ko. judokat olisivat puuttuneet asiaan, jos olisivat nähneet tilanteen, koska he ovat hyviä ystäviä keskenään

Jälkitilanteista Judoka A lausuu seuraavaa: Hänellä oli aiemmin hyvät välit Vastaajan pojan kanssa, mutta tämän episodin jälkeen poika ei tervehti enää eikä tule juttelemaan. Judoka A yritti muutaman kerran mennä keskustelemaan, mutta lopetti sitten kun Vastaajan poika ei selvästi halunnut puhua ja sama tilanne on Vastaajan itsensä suhteen. Myös muutama saman seuran muu judoka on vältellyt keskustelua Judoka A:n kanssa. Ukrainalaisten lasten judopukujen potkiminen oli tapahtunut Urhean yhteistreeneissä, mutta tarkempaa ajankohtaa Judoka A ei muista.

SÄÄNTÖKOHDAT

Kurinpitomääräysten 2 § 1j-kohdan mukaan rangaista voidaan sitä, joka syyllistyy kilpailussa tai sen ulkopuolella seksuaaliseen tai muuhun häirintään, syrjintään tai johonkin rikoslaissa rangaistavaksi säädettyyn seksuaalirikokseen. Rangaista voidaan myös sitä, joka kilpailussa tai sen ulkopuolella syyllistyy muuhun epäasialliseen käytökseen tai sellaiseen rikoslaissa rangaistavaksi säädettyyn henkeen ja terveyteen kohdistuvaan rikokseen, joka tekoon johtaneet olosuhteet, tekotapa ja tekijän syyllisyys huomioon ottaen osoittavat hänen tulleen ilmeisen sopimattomaksi ottamaan vastaan tai antamaan kamppailulajien koulutusta tai valmennusta tai osallistumaan kilpailuihin tai muilla tavoin osallistumaan liiton tai sen jäsenten alaiseen toimintaan. Tämän kohdan mukainen rangaistavuus ulottuu myös tekoihin, joilla ei ole yhteyttä henkilön kilpailu- tai harjoittelutoimintaan.

TAPAUKSEN ARVIOINTI JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Urheilun kurinpidossa vakiintuneesti edellytetään, että se menettely, josta kurinpitoseuraamus voidaan määrätä, tulee kuvata riittävän täsmällisesti säännöissä tai muissa määräyksissä (ks. esimerkiksi UOL 13/2008, 23/2011 ja 17/2014).

Menettely on tähän asiaan liittyen kuvattu kurinpitomääräyksissä siten, että rangaista voidaan sitä, joka kilpailuissa, siihen liittyvässä harjoitustoiminnassa tai kamppailulajin harjoittelussa, varsinaisen

kilpailutapahtuman ulkopuolella tai kilpailusta tehtyjen päätösten johdosta käyttäytyy epäurheilijamaisesti ja siten, että rangaista voidaan sitä, joka syyllistyy kilpailussa tai sen ulkopuolella seksuaaliseen tai muuhun häirintään, syrjintään tai johonkin rikoslaissa rangaistavaksi säädettyyn seksuaalirikokseen. Rangaista voidaan myös sitä, joka kilpailussa tai sen ulkopuolella syyllistyy muuhun epäasialliseen käytökseen tai sellaiseen rikoslaissa rangaistavaksi säädettyyn henkeen ja terveyteen kohdistuvaan rikokseen, joka tekoon johtaneet olosuhteet, tekotapa ja tekijän syyllisyys huomioon ottaen osoittavat hänen tulleen ilmeisen sopimattomaksi ottamaan vastaan tai antamaan kamppailulajien koulutusta tai valmennusta tai osallistumaan kilpailuihin tai muilla tavoin osallistumaan liiton tai sen jäsenten alaiseen toimintaan. Tämän kohdan mukainen rangaistavuus ulottuu myös tekoihin, joilla ei ole yhteyttä henkilön kilpailu- tai harjoittelutoimintaan.

Tapauksessa on kyse siitä onko Vastaajan käytös ollut epäasiallista.

Pukukoppitilanne

”Urheilussa epäasiallisen käyttäytymisen käsite on laaja, ja sen voidaan katsoa sisältävän muun muassa erilaisia syrjinnän, häirinnän, kaltoinkohtelun ja huonon käyttäytymisen muotoja.” (SUEK 2021, Suomen urheilun eettisen keskuksen SUEK ry:n verkkosivut: urheilun eettisyys – epäasiallinen kohtelu. <https://suek.fi/urheilun-eettisyys/epaasiallinen-kohtelu/>, Erika Lahtinen opinnäytetyössään Valmentajan urheilijaan kohdistaman epäasiallisen käyttäytymisen rikosoikeudellinen arviointi pahoinpitelyrikosten ja vammantuottamusrikosten valossa s.21).

” Valmentajan urheilijaa kohtaan tekemä epäasiallinen käyttäytyminen voikin tapahtua monin eri tavoin. Epäasiallinen käyttäytyminen voi pitää sisällään muun muassa törkeää kielenkäyttöä, epäasiallista arvostelua, huutamista ja haukkumista. Toisaalta epäasiallinen käyttäytyminen voi pitää sisällään myös nöyryyttämistä, kiusaamista sekä valmentajan valtaaseman väärinkäyttöä.” (Olli Rauste, Eettinen ja epäeettinen valmennus – Missä kulkee kielletyn ja sallitun raja urheiluvalmennuksessa? 2020, Erika Lahtinen opinnäytetyössään Valmentajan urheilijaan kohdistaman epäasiallisen käyttäytymisen rikosoikeudellinen arviointi pahoinpitelyrikosten ja vammantuottamusrikosten valossa, s. 20-21)

”Nöyryyttävänä käytöksenä pidetään toimintaa, jolla epäasiallisin toimenpitein loukataan toisen mainetta, pyritään saattamaan kohteena oleva henkilö naurunalaiseksi tai muuten kiusalliseen tai alistettuun asemaan muiden ihmisten silmissä. Kiusaaminen on henkilöiden välistä tai yhteisöllistä sanallista, elein tapahtuvaa tai fyysistä aggressiivista käyttäytymistä, jonka kohde kokee ahdistavaksi tai nöyryyttäväksi ja jota olosuhteet kokonaisuutena arvostellen voidaan pitää epäasiallisena. Kiusaaminen voi olla fyysistä tai psyykkistä.” (Petri Heikkinen, Vastaus ajan haasteisiin – Keskitetty vakavien eettisten rikkomusten kurinpitajärjestelmä, Urheilu ja Oikeus 2021, s.81-82)

”Yllä mainitut rangaistavat teot voivat ilmetä kilpailu-, ottelu-, harjoitus-, valmennus-, koulutus- tai markkinointitapahtumissa taikka niihin rinnastuvissa liikuntaan tai urheiluun liittyvissä tapahtumissa sekä edellä mainittuihin tapahtumiin kiinteästi liittyvissä toiminnoissa. Epäasiallinen toiminta voi kohdistua henkilöön kasvokkaisessa kanssakäymisessä ja/tai viestintävälineitä ja sosiaalisen median kanavia käyttäen.” (Petri Heikkinen, Vastaus ajan haasteisiin – Keskitetty vakavien eettisten rikkomusten kurinpitajärjestelmä, Urheilu ja Oikeus 2021, s. 82)

”Rangaistusta koventavina tekijöinä on otettava huomioon erityisesti rangaistavan teon kohteen alaikäisyys, kehitystaso tai alisteinen asema suhteessa tekijään, teon toistuvuus ja/tai kesto, esiintymisen laajuus, perustuminen kohteen taustaan tai ominaisuuteen (muun muassa rotu, sukupuoli, sukupuolinen suuntautuminen jne.) tai teon erityinen nöyryyttävyys.” (Petri Heikkinen, Vastaus ajan haasteisiin – Keskitetty vakavien eettisten rikkomusten kurinpitajärjestelmä, Urheilu ja Oikeus 2021, s. 82-83)

Judoka A on kertonut vastauksessaan käyttäneensä ryssä-sanaa pukukopissa ollessaan, minkä KKPV katsoo olevan asiatonta. Judoka A:n mukaan Vastaaja olisi käyttäytynyt aggressiivisesti häntä kohtaan ja kokenut tilanteen ikävänä, mikä täyttäisi nöyryyttävän käytöksen kriteerit. Tilanne on kohdistunut myös alaikäiseen, joka olisi rangaistusta koventava tekijä. Tulee kuitenkin ottaa huomioon, että kertomukset ovat jääneet ristiriitaisiksi ja kyseessä on sana vastaan sana tilanne. Tilanne on myös ollut yksittäinen tapahtuma eikä Judoka A ja Vastaaja ole valmennus-suhteessa.

”Tulee myös huomioida, että kaikenlainen valmentajan epämieluisa toiminta ei kuitenkaan tarkoita, että valmentaja käyttäytyisi urheilijaa kohtaan epäasiallisesti.” (Heino, Seppo, Valmentautumisen psykologia. Iloisemmin, rohkeammin, keskittyneemmin!, VK-Kustannus Oy 2000, s. 38 ja Kaski, Satu, Valmentautumisen psykologia kilpa- ja huippu-urheilussa. Edita Publishing Oy 2006, s. 44-45, Erika Lahtinen opinnäytetyössään Valmentajan urheilijaan kohdistaman epäasiallisen käyttäytymisen rikosoikeudellinen arviointi pahoinpitelyrikosten ja vammantuottamusrikosten valossa s.24) ”Myös erimielisyyttä koskevat tilanteet voivat tuntua urheilijasta epämielilyttäviltä, mutta eivät automaattisesti tarkoita, että valmentaja käyttäytyisi epäasiallisesti urheilijaa kohtaan.” (Kaski, Satu, Valmentautumisen psykologia kilpa- ja huippu-urheilussa. Edita Publishing Oy 2006, s. 51, Erika Lahtinen opinnäytetyössään Valmentajan urheilijaan kohdistaman epäasiallisen käyttäytymisen rikosoikeudellinen arviointi pahoinpitelyrikosten ja vammantuottamusrikosten valossa s.24).

KKPV katsoo, että Judoka A:n käytös on ollut epäasiallista ja syrjivää mutta hän ei ole osoittanut käytöstään Vastaajalle vaan kyse on ollut enemmän Judoka A:n mielipiteestä. Asiassa esitetty näyttö perustuu sekä Judoka A:n että Vastaajan kertomuksiin. Asiassa ei ole esitetty ulkopuolisen taholta näyttöä siitä, että Vastaaja olisi käyttäytynyt epäasiallisesti Judoka A:ta kohtaan. Myös kurinpitoa koskevissa asioissa harkinnan lähtökohta on syyttömyysolettama. KKPV kuitenkin ohjeistaa, että aikuisella valmentajalla, vaikka hän ei olisi edes asianomistajan valmentaja, on korostettu vastuu harkita käyttäytymistään, varsinkin alaikäistä kohtaan, myös mielipideasioissa.

KKPV katsoo, että kurinpitoilmoituksessa esitetyt tapahtumat eivät muodosta kurinpitomääräysten 2 § 1j-kohdan mukaista menettelyä.

Pukukoppitilanteen jälkeiset tapahtumat

Judoka A on esittänyt, että Vastaaja ei tervehti tätä, Vastaajan poika ei keskustele tai kätele Judoka A:n kanssa, Vastaaja olisi ilmaissut sodan olevan muun kuin Venäjän syytä ja, että Vastaaja olisi potkinut ukrainalaislasten judopukuja.

Pukukoppitilanteen jälkeiset tapahtumat Vastaaja on kiistänyt. Tapahtumat ovat myös jääneet ristiriitaisiksi. Judoka A ei ole pystynyt antamaan tarkkaa aikaa ukrainalaislasten pukujen potkimiselle kuin vain, että se tapahtui Urhean yhteistreeneissä.

Muut tapahtumat ovat enemmänkin ikäviä henkilökohtaisiin suhteisiin liittyviä tilanteita eikä niinkään epäasiallisen käytöksen täyttäviä tunnusmerkkejä.

KKPV katsoo, että myöskään muut ilmoituksessa tai sen liitteissä esitetyt tapahtumat eivät muodosta kurinpitomääräysten 2 § 1j-kohdan mukaista menettelyä.

PÄÄTÖSLAUSELMA

Kamppailulajiliittojen kurinpitovaliokunta hylkää kurinpitoilmoituksessa vaaditut kurinpitovaatimukset.

Päätös on yksimielinen. Asian esitteli kamppailulajiliittojen kurinpitovaliokunnan esittelijä Laura Miettinen. Päätöksen tekemiseen osallistuivat Mika Palmgren (KKPV:n puheenjohtaja), Nea Säynäjoki, Tapio Susiluoto ja Sampo Mälkiä.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta urheilun oikeusturvalautakunnalta sen sääntöjen mukaisesti. Valitusosoitus asiakirjan liitteenä.

Helsinki, 28.12.2023

Mika Palmgren

Puheenjohtaja, KKPV

Laura Miettinen
Esittelijä, KKPV